

Forkortet sammendrag

Norut Alta, Rapport 2011:1.

“Kompetansebehov og rekruttering i fiskeforedlingsindustrien - med fokus på utenlandsk arbeidskraft” Av Elisabeth Angell, Marit Aure og Per-Arne Emaus.

Praksis og fagbrev er de kvalifikasjonene som er mest ettertraktet når slakteri- og foredlingsbedriftene innen rød- og hvitfisknæringen skal rekruttere nye medarbeidere. Hele 60 prosent av bedriftene vil rekruttere medarbeidere med praksis og nesten 50 prosent av bedriftene ønsker nye folk med fagbrev de nærmeste årene. Utfordringen blir imidlertid om bedriftene greier å få tak i folk nok, med den kompetansen som trenges.

Bedriftene ser aller helst at de kan rekruttere medarbeidere lokalt, men det greier de ikke. Knappe 40 prosent av bedriftene rekrutterer vanligvis arbeidskraft lokalt til produksjonen og i underkant av 30 prosent rekrutterer vanligvis fra utlandet. Bedriftene er altså avhengig av utenlandske medarbeidere i produksjonen. Det er flere utenlandske menn enn utenlandske kvinner som rekrutteres til norsk fiskeforedlingsindustri.

Nettverksrekruttering er den viktigste rekrutteringskanalen og ansattes nettverk benyttes også aktivt. Til stillinger i produksjonen er ansattes nettverk like viktig som bedriftens nettverk. Ved rekruttering av utenlandske medarbeidere er ansattes nettverk den suverent viktigste rekrutteringsmåten.

Undersøkelsen viser at om lag 1/3 av de som jobber innen fiskeforedlingsindustrien har utenlandsk bakgrunn. Av de 34 prosent utenlandske arbeidere som jobber i produksjonen er 22 prosent fast ansatt, seks prosent er sesongarbeidere og fem prosent er innleid gjennom byråer. Det er en spenning mellom fast- eller sesongansatte og innleid arbeidskraft, der mange opplever innleie av arbeidskraft som en kortsiktig strategi.

Størstedelen av de ansatte i fiskeforedlingsindustrien er enten ufaglært eller har noe videregående utdanning (totalt 72 prosent), hvis vi fokuserer på formelle kvalifikasjoner. 21 prosent har fagbrev og 7 prosent har høyere utdanning. De som formelt er ufaglærte jobber i første rekke i produksjonen mens de med høyere utdanning jobber i administrasjonen. I dette prosjektet dekker begrepet kompetanse mer enn formell kompetanse. Det er altså lagt til grunn en bred forståelse av kompetanse der kunnskaper, men også ferdigheter, evner og holdninger trekkes inn. Vår undersøkelse viser at praksis og evne, vilje og interesse for næringa er viktig når bedriftslederne skal rekruttere nye medarbeidere.

Denne undersøkelsen er basert på kvalitative intervju med kunnskapsrike personer med ulike ståsteder i fiskeindustrien samt en kvantitativ spørreundersøkelse blant medlemsbedrifter i Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL) og Norske sjømatbedrifters landsforening (NSL), fra hele landet. Svarprosenten i spørreundersøkelsen er på 34, resultatene kan derfor ikke generaliseres for hele næringen, likevel kommer det fram mye nyttig kunnskap. Våre funn sammenstilles videre med annen relevant forskning. Prosjektet er gjennomført fra september 2010 til januar 2011.

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) har finansiert arbeidet og prosjektet ”Sett sjøbein” har vært kontaktpunkt for forskningsprosjektet.

Kontaktadresser:

elisabeth.angell@norut.no, marit.aure@norut.no og per-arne.emaus@norut.no